

TEKST: DIMITRI VANDENBERGHE – BEELD: SAMENLEVINGSOPBOUW GENT

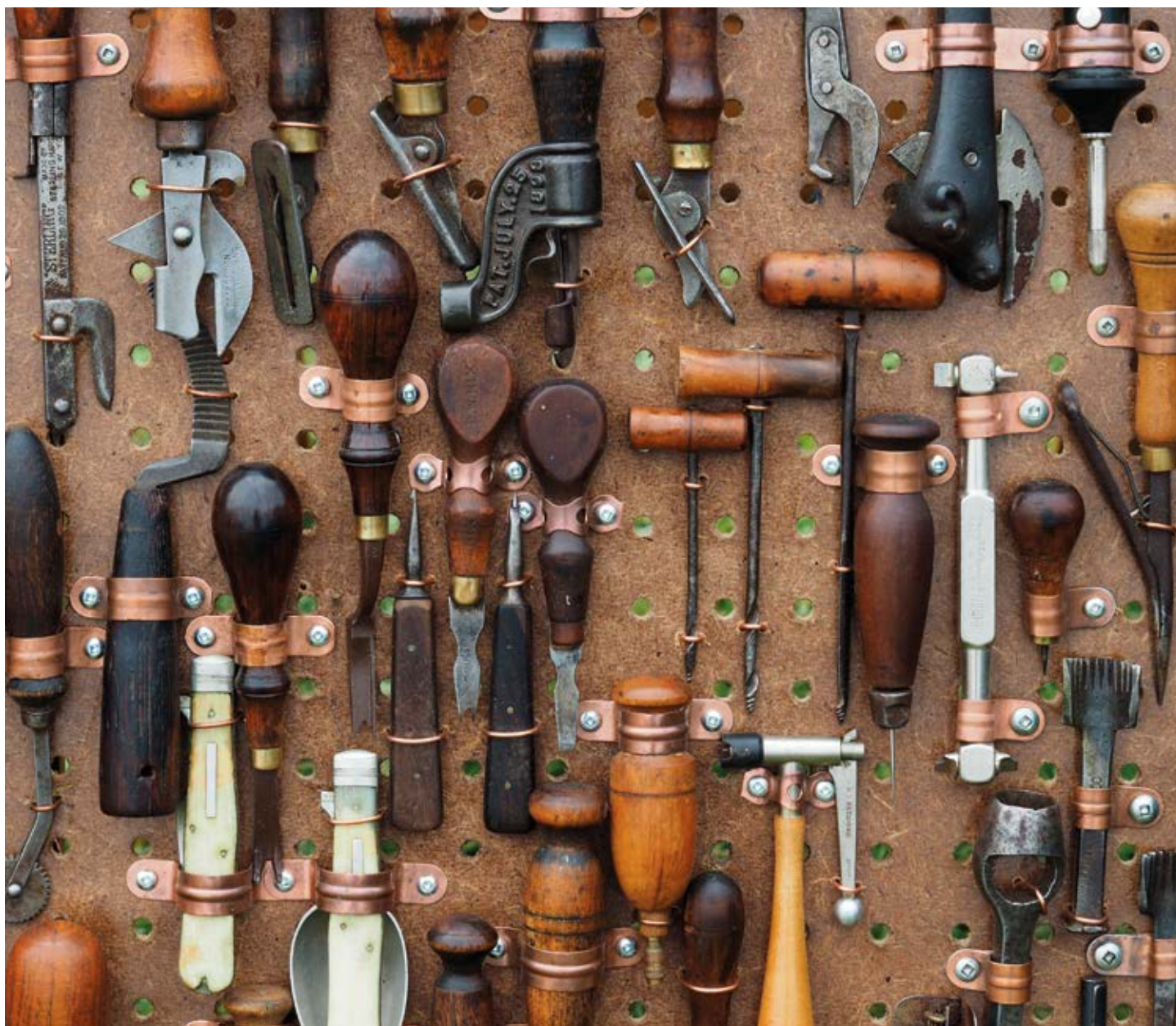
DRINGT EEN 'ANDERE' ARBEIDSMARKT ZICH OP!?

VEEL VAN DE 'INACTIEVE' MENSEN SLAGEN ER NIET IN OM IN HET 'NORMALE ECONOMISCHE CIRCUIT' MEE TE DRAAIEN. Het zou hen ontbreken aan competenties, taalkennis, of kunnen de snelheid van de band niet aan ... Maar, het is op zijn minst opmerkelijk dat een hele groep mensen die door arbeidsbemiddelingsdiensten gekwalificeerd worden als 'niet inzetbaar' en omschreven worden als 'inactief' erg actief aan de slag zijn in het Rabot. In het DieGem-onderzoek van 2015 belichten Depraetere en Van Bouchaute verschillende aspecten die mensen toch overhalen om weliswaar 'arbeid' onder een andere vorm te verrichten. De 'arbeid' zoals die georganiseerd wordt via de Torekes verschilt dan ook van de term 'arbeid' die gehanteerd wordt op de reguliere arbeidsmarkt. Het onderzoek geeft aan dat **de betekenis van 'arbeid' binnen het Torekesproject op verschillende vlakken in vraag wordt gesteld**. Via een reeks interviews met betrokken bewoners (zie verder cursief) illustreren we dit graag, aangezien wij de komende jaren binnen het project

LABORAbot verder willen onderzoeken hoe we via deze vormen van 'arbeid' mensen verder kunnen ondersteunen in hun maatschappelijke participatie en hun recht op arbeid.

Rabot-Blaisantvest is een dense wijk in de 19de eeuwse gordel rond Gent. Het is een superdiverse wijk met erg veel verloop. Er wonen verhoudingsgewijs meer etnisch culturele minderheden en niet-Belgen dan in andere wijken van Gent. Daarenboven is het Rabot een arme wijk. Het gemiddeld netto inkomen is er lager en er wonen veel leefloners en werklozen. Sinds 2011 kunnen bewoners van Rabot-Blaisantvest Torekes verdienen in ruil voor hun inzet in de buurt, voor de burens en voor een beter milieu. De vele initiatieven in het Torekesproject balanceren tussen het aanpassen van cultureel diverse en vooral sociaal kwetsbare groepen binnen bestaande sociale verhoudingen en maatschappelijke structuren, maar bovenal 'verstoren' ze bestaande verhoudingen en structuren.

Eenzijds bevordert het Torekes project integratie in de bestaande sociale orde. De superdiverse gemeenschap integreert zich in de Vlaamse vrijwilligerscultuur. Ze stappen mee in een vorm van sociale activering en verwerven daardoor een plaats in de bestaande gemeenschap. Ze leren zich te gedragen om aanvaard te worden in de lokale wijkgemeenschap. Een bescheiden 'waardering van 25 Torekes per uur (€2,50) wordt hen toegekend wat zorgt voor een kleine inkomensverhoging. Hierdoor vinden ze net iets meer aansluiting bij de logica van een competitieve arbeidsmarkt.

« De Torekes zorgen ervoor dat je misschien een beter gevoel krijgt omdat je iets goed gedaan hebt, je krijgt contact met anderen en je zorgt dan nog een keer voor een netter plein of goeie groenten, het is alsof je gaat gaan werken, je gaat ook graag gaan werken omdat je dan iets teweeg brengt... Eigenwaarde, betrokkenheid in de samenleving, uw zelfontplooiing als individu. (Ibrahim)

« For newcomers it is an interesting way to try to get involved, know what is going on, start to integrate, interact with other people." This is interesting, most of the time when newcomers come, they put them together in one class and they start teaching 'we will integrate you' "This is different, it is more exposed and direct, this is really from the ground level, getting involved". (Sunny)

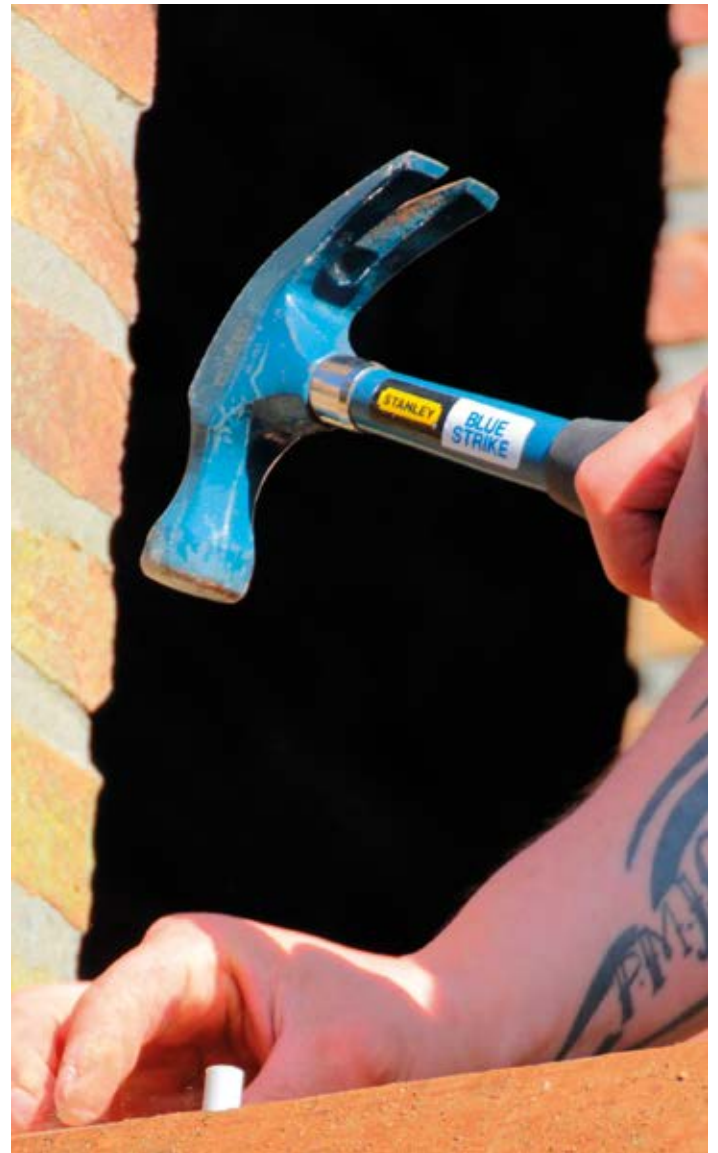
« It is important in a neighbourhood where a lot of newcomers are arriving that a project as the Site exists, you can try to get involved, know what is going on, you have to interact with other people, it is integrating the people. (Alexander)

Maar het Torekesproject verstoort ook de bestaande orde. In het Torekesproject is 'waardering' niet gekoppeld aan productiviteit. De deelnemers bepalen zelf wanneer en hoe lang ze meewerken en de taken sluiten aan bij hun specifieke mogelijkheden. ►►

« Soms kan je mensen hebben die twee stenen verleggen op een uur en die hebben hard gewerkt en er zijn mensen die tien stenen verleggen op een uur en die zijn lui geweest. Het leuke is dat je die twee snelheden naast elkaar kunt laten bestaan met zo'n systeem, je kan die op dezelfde manier belonen. (Opbouwwerker Rabot)

Daarnaast bemoeien de deelnemers zich al doende met de inrichting en vormgeving van de publieke ruimte en verstoren ze de heersende planningslogica. Ze willen gezien worden als te respecteren medebewoners die niet noodzakelijk en altijd op de onderste trede van de sociale ladder in de wijk moeten staan.

« Een beetje verloederd, een paar bomen, een beetje gras en trek uw plan. Eigenlijk hebben we dat openbaar domein helemaal ingenomen. We hebben daar terrassen aangelegd, we hebben daar tuintjes aangelegd, we hebben zones aangelegd waar mensen kunnen tuinieren. Dat petanque terrein, die kippenren, dat is eigenlijk ingenomen terrein. (David)

« De groendienst, die mannen kunnen daar niet mee om. 'Wat moeten wij nu doen, moeten wij nu nog altijd het gras afmaaien?' en 'jullie komen hier het vuil oprapen en wij moeten dat normaal doen' en 'die balk is misschien een beetje te hoog, als daar een auto tegen rijdt'. Die zijn helemaal in paniek. Ze hebben duizend richtlijnen over hoe een openbare ruimte er moet uitzien, maar niet één richtlijn als een bewoner zegt 'ik wil hier wel gewoon wat sla zaaien'. (Opbouwwerker Rabot)

Andere wijkbewoners stellen de stigmatiserende etiketten die ze aan sommige personen en groepen in de wijk toeschrijven in vraag.

« De mensen in de buurt vinden dat project heel goed, vooral als het mensen zijn die niet werken en stemgeld krijgen, die zitten thuis en in feite zouden ze toch moeten iets moeten doen. Zo van 'jullie krijgen steun maar toch een keer ergens een paar uurtjes als vrijwilliger...' Mensen die werken vinden het heel erg dat mensen gewoon thuis zitten en geld krijgen en er niets voor doen. (Yvette)

DE BETEKENIS VAN 'ARBEID' BINNEN HET TOREKESPROJECT: VIER ASPECTEN.

TIJD:
autonomie om te bepalen wanneer en hoe lang

De deelnemers hebben een grote autonomie om te bepalen wanneer en hoe lang ze meewerken (tijd).

« Nomina: *Mijn ziekte gaat op en af, soms voel ik me heel goed, andere dagen zeer slecht. Ik heb al veel nagedacht om me uit te schrijven van de ziekte-uitkering en terug te gaan werken maar ik ben bang dat, wanneer ik me terug ziek voel weeral die ganse rompslomp moet doorlopen om terug mijn uitkering te krijgen. Zou het geen idee zijn om een soort van interim bureau op te starten waar ik bijvoorbeeld kan kiezen welke job of taak ik in de wijk zou kunnen uitvoeren als ik een goeie dag heb, daarbij zou mijn uitkering wel behouden moeten worden. Bijvoorbeeld meehelpen op de nieuwe Site of een namiddag mee koken met Rabot Op Je Bord. Ik zou me dan kunnen inzetten voor iets wat ik graag doe als ik me niet ziek voel.*

« Petra: *Ik heb de keuze gemaakt om niet te werken, de combinatie werken-huishouden was te moeilijk. Ik was verantwoordelijk voor een team van vijf en had het gevoel die functie niet te kunnen combineren. Ik werkte toen halftijds, te moeilijk om dossiers op een goeie manier op te volgen. Ik moest de keuze maken om fulltime te werken en dat wilde ik niet. Hadden ze mij minder verantwoordelijkheden gegeven zou ik misschien nog werken. Ik koos ervoor om loopbaanonderbreking te nemen dit voor zeven jaar. Uiteindelijk heb ik mijn ontslag gegeven en heb daar geen spijt van. In het begin dacht ik dat ik mijn job ging missen maar dat is niet zo. Ik ervaar heel veel vrijheid, als ik geen goesting heb om iets te doen, dan doe ik dat niet. Nu heb ik tijd voor de kinderen en mezelf, het huishouden. Ik hoef niet op zaterdag naar de winkel te gaan, ik bepaal zelf wat en wanneer ik doe. Naar de kinderen toe moet ik bv ook niet kiezen, ik moet geen verlof nemen om bijvoorbeeld op school te helpen met de voorleesweek.*

INHOUD:
taakverdeling op basis van onderling overleg

Op de plekken waar men Torekes kan verdienen, krijgt men een intensieve, persoonlijke en omvattende ondersteuning en begeleiding. Er wordt meer begrip opgebracht voor de situatie van de persoon en het werktempo ligt lager dan in het normaal economische circuit.

De taken worden in onderling overleg ingevuld vanuit de mogelijkheden maar ook de wensen van elke deelnemer (inhoud).” Er wordt vertrokken vanuit hetgeen de mensen kunnen, vanuit de bijdrage die ze willen leveren.

« Hier kan ik kiezen hoeveel en welke taken ik wil opnemen, welke verantwoordelijkheid ik wil aannemen. (Wim) ▶▶▶

▶▶▶ **VERHOUDING:**
gelijkwaardige relaties op basis van vertrouwen

Er is veel aandacht voor de opbouw van gelijkwaardige, vertrouwensvolle relaties tussen de deelnemers en met de opbouwwerkers. Er wordt op een andere manier omgegaan met mens en maatschappij.

« Op werk kan je niet zoveel babbelen als hier. Hier is voordeel dat mensen geen psycholoog of psychiater moeten betalen. Hier luisteren we naar elkaar en praten we over problemen. Hier moet je ook presteren maar op een ontspannen manier. In een gewone job jagen ze u voortdurend op. (Sultan)

« Petra: bijvoorbeeld met het netheidcharter steken we de Torekes in een pot en dan gaan we één maal per jaar samen gaan eten, dat is goed voor het groepsgevoel. Vrijwilligerswerk is voor mij een hobby, voor anderen is het een noodzaak om te overleven.

« Tarik: Tijdens mijn vrijwilligerswerk kan ik bijvoorbeeld ook bidden. Ik weet niet of dat dat kan in een gewone job. Ik ervaar meer vrijheid binnen het vrijwilligerswerk, de regels zijn minder strak dan in de klassieke jobs, dat betekent niet dat we mogen doen wat we willen, maar het is een meer menselijke sfeer.

« Yasmina: Ik heb veel respect gekregen voor jullie die de projecten ondersteunen. Jullie behandelen iedereen op gelijke basis en hanteren een groot rechtvaardigheidsprincipe.

WAARDERING:
betekenisvol werk voor zichzelf en anderen

Meewerken aan de Torekes geeft een gevoel van betekenis voor zichzelf en in de ogen van anderen binnen de wijk (waardering). Hierdoor ontstaat er bij de deelnemers een gevoel van verantwoordelijkheid en betrokkenheid bij het Siteproject waarin ze 'werken' (Depraetere & Van Bouchaute, 2015).

« Barbara: Ik voel bij mezelf dat ik enorm geëvolueerd ben als persoon door mee te draaien als vrijwilliger bij Rabot op je bord. Enerzijds ben ik enorm geschrokken dat in een rijk land als België er zoveel armoede bestaat. Anderzijds zorgt het vrijwilligerswerk ervoor dat ik extra moed krijg om vooruit te gaan met mijn leven en zo uit de armoede te geraken. Ik wil graag iets terug doen voor de maatschappij. Ik bevind me in een moeilijke situatie die ik zelf niet gekozen heb. Mijn leven was gericht op familie, een vriendenkring had ik niet. Hier heb ik de kans gekregen om mezelf te socialiseren en een netwerk uit te bouwen. Stilaan kwam ik los van het isolement.

« Loes: Ik voelde meteen dat werken in de natuur verbindend werkt. Planten als ruilmiddel, dieren als netwerkers. Als mensen te dicht op elkaar zitten komt er ruzie. We hebben diverse acties georganiseerd om mensen mee te krijgen in het groenverhaal en daar zijn we in geslaagd. Dat maakt me trots!

« Yasmina: Ik voel me trots dat ik kan meewerken op de stadsakkers van De Site. Ik heb daar vooral mensen op een andere manier leren kennen. De vormingen die jullie aanbieden hebben me veel bij gebracht op gebied van ecologisch tuinieren. Ik ben altijd blij als ik bijvoorbeeld Arwa of Danny zie passeren met een bakfiets vol groenten die ze gaan leveren in Eetcafé Toreke of de Sociale Kruidenier. Ik zeg dan tegen mezelf: "ik heb daaraan meegewerkt!"

« Sultan: *We worden aangezet om meer creatief na te denken. We hebben ook leren vergaderen, op tijd komen en we leerden luisteren naar de begeleiders. Ik heb op de stadsakkers van De Site de truken van de foor geleerd: bijvoorbeeld aanplanten op één lijn met touw en stokjes. Mijn netwerk is vergroot. Ik heb veel nieuwe mensen leren kennen. Ik heb ze beter en dieper leren kennen. Het geeft me nieuwe inzichten en dat voelt goed aan.*

« Catharina: *Ik ben eigenlijk maar een halve vrijwilliger. Ik ben vooral betrokken op de ontmoetingsruimte in de kruidenier. Ik probeer de klanten te ondersteunen met uitleg te geven over allerhande zaken zoals uitleg geven over het derde betalerssysteem van de tandarts of ik verwijst mensen door naar allerhande diensten of bedrijven. Zo heb ik onlangs iemand geholpen bij het zoeken naar een goedkope beerput kuiser. Ik lees van alles en weet dus van alles, die info deel ik graag met mensen. Ik organiseer ook ontmoeting bij mij thuis voor een aantal klanten van de Sociale kruidenier. Zo heb ik Martine uitgenodigd voor haar verjaardag bij mij thuis. Ik hou ervan om te werken aan een hechte band tussen de klanten vrijwilligers.*

We zijn ervan overtuigd dat de arbeidsmarkt heel wat kan leren van het Torekesproject en dit wordt ook erkend door Freddy Vanmalderen (Directeur Arbeidsmarktwerking VDAB Oost-Vlaanderen): "of we nu willen of niet, we gaan de arbeidsmarkt moeten hervormen en belangrijk daarbij is dat we de werkgevers heropvoeden".

Als we willen dat iedereen aan boord geraakt van de arbeidsmarkt moet er ruimte, tijd en aandacht besteed worden aan het welzijn van de werknemers, anders zal het niet lukken. Vanuit LABORabot houden we de komende jaren de vinger aan de pols om op basis van de noden in de wijk samen met bewoners en vrijwilligers verder te experimenteren rond nieuwe vormen van 'arbeid' en 'toeleiding op maat' naar vorming, opleiding en tewerkstelling. Enkel door hier concreet mee aan de slag te gaan kunnen we er voor zorgen dat meer mensen een kans krijgen op de arbeidsmarkt. ■

FRANK is het tijdschrift van Samenlevingsopbouw Gent vzw en verschijnt tweemaal per jaar, in mei en november.

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER:

Wahiba Benafla, Anissa Boutibie, Pascal Debruyne, Dagmar De Potter, Wannes Degelin, Tom Dutry, Alain Platel, Stéphanie Staïesse, Lut Vael, Dimitri Vandenberghe, Frank Vandepitte.

EINDREDACTIE:

Wannes Degelin, Jan Rooms, Lut Vael, Dimitri Vandenberghe en Frank Vandepitte.

ADRESBEHEER:

jan.rooms@samenlevingsopbouw.be

VORMGEVING:

Herman Belg, derkapellmeister@me.com

FOTOGRAFIE:

Samenlevingsopbouw Gent, Wannes Degelin, Geertje Franssen, Pixabay, Dimitri Vandenberghe, Chris Van der Burght, Muntuit.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Lut Vael, coördinator, Blaisantvest 70, 9000 Gent

SAMENLEVINGSOPBOUW
Gent

Samenlevingsopbouw Gent vzw,
Blaisantvest 70, 9000 Gent

T.: 09 223 95 15

E.: info.gent@samenlevingsopbouw.be

W. www.samenlevingsopbouwgent.be

INVESTEERT IN DE KRACHT VAN MENSEN, ZET POLITICI AAN TOT SOCIAAL BELEID

Samenlevingsopbouw Gent vzw werkt met een 30-tal medewerkers in Ledeborg, Nieuw Gent, het Rabot, de Dampoortwijk, Muide-Meulestede, de Brugse Poort en aan de Watersportbaan, aan thema's zoals wonen, arbeid en maatschappelijke dienstverlening.

We ondersteunen en versterken kwetsbare groepen zodat zij zelf mee oplossingen kunnen zoeken voor problemen in hun omgeving en opnieuw greep krijgen op hun leven. Samen met deze kwetsbare groepen zetten we politici er toe aan om uitdrukkelijk te kiezen voor duurzame en structurele oplossingen voor sociale achterstelling, armoede en uitsluiting, omdat iedereen wint bij sociaal beleid.

Samen met de bewoners waarmee we werken, bouwen we aan een samenleving die solidair, democratisch en intercultureel is.

Indien je Samenlevingsopbouw Gent vzw wil steunen in de uitvoering van haar verschillende projecten kan je een gift storten op rekeningnummer BE86 0011 6719 635.